

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์พยายามเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและความสลับซับซ้อนทางธรรมชาติที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต เป็นต้นว่า ปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งบางครั้งทำให้มนุษย์เกิดความวิตกกังวลและตกใจกลัวอันเกิดจากความกลัวและความไม่รู้ เป็นเหตุให้เกิดความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ซึ่งสร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมา หรือนับถือสิ่งต่างๆ เช่น การนับถือผีสาร เทวดา โดยมีความเชื่อที่ว่า เมื่อทำในสิ่งไม่ดีจะทำให้ผีสาร เทวดา จะลงโทษให้เกิดความเดือดร้อนใจชีวิตและครอบครัว ถ้าทำแต่สิ่งที่ดี จะทำให้ผีสารเทวดานั้นมาอวยชัย ให้พรให้ชีวิตและครอบครัวได้รับแต่สิ่งที่ดี เกิดโชคลาภขึ้นมา ทำให้มนุษย์เรามีความเกรงกลัวต่อสิ่งที่มาจากธรรมชาติเป็นพื้นฐาน

ความเชื่อเป็นการยอมรับนับถือหรือยึดมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวกับความรู้สึกละจิตใจ โดยไม่จำเป็นต้องมีเหตุผลหรือความเป็นจริงหรือไม่^๑ ความเชื่อของมนุษย์เกิดจากปัญหาในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยปัญหานั้นไม่สามารถที่จะแก้ไขได้ มนุษย์จึงสร้างความเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติบันดาลให้เป็นไป เพื่อป้องกันภัยพิบัติที่เกิดขึ้นมนุษย์จึงวิงวอนขอความช่วยเหลือจากอำนาจเร้นลับ ซึ่งหากบอกกล่าวหรือทำให้อำนาจนั้นพอใจอาจช่วยให้ปลอดภัย รวมทั้งเมื่อประกอบพิธีกรรมให้ถูกต้องจะทำให้รอดพ้นจากภัยพิบัติต่าง ๆ และอยู่เย็นเป็นสุข ความเชื่อจึงมีความหมายต่อแบบแผนในการดำรงชีวิตของชาวอีสานทั้งในระดับครอบครัวและระดับหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักคำสอนทางพุทธศาสนาไม่สามารถสนองตอบความต้องการทางจิตใจหรือไม่สามารถเป็นที่พึ่งทางใจขณะที่เกิดภัยซึ่งเกิดจากธรรมชาติได้ เช่น น้ำท่วมฉับพลัน ความแห้งแล้งแสนสาหัสหรือความหนาวเย็นในฤดูหนาวได้ ดังนั้น ชาวอีสานจึงหันไปพึ่งพาเทวดา พาดิน ภูตผี วิญญาณ ได้แก่ ผีฟ้า ผีแถนผีปู่ตา ผีตาแฮก ตลอดจนผีมหีเสกข์หลักเมืองแทน โดยมูลเหตุแห่งความเชื่อถือว่าธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นแผ่นดิน ฝืนน้ำ พืช สัตว์ และมนุษย์ อุบัติขึ้นในโลกด้วยอำนาจแห่งผีฟ้าหรือผีแถน^๒

ความเชื่อของคนเรา จึงมีความแตกต่างกันไป โดยความเชื่อพื้นฐานของคนไทยโดยจำแนกตามฐานที่เกิดไว้ ๔ ประเภท คือ

๑. ความเชื่อเกี่ยวกับลัทธิทางศาสนา
๒. ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์
๓. ความเชื่อเกี่ยวกับจริยวัตร
๔. ความเชื่อเกี่ยวกับยากลางบ้านและการปัดเป่ารักษาไข้^๓

^๑ ประเทือง คล้ายสุบรรณ. **วัฒนธรรมพื้นบ้าน**. (กรุงเทพฯ : สายส่งสีกษิต, ๒๕๓๑), หน้า ๓๑.

^๒ จารุวรรณ ธรรมวัตร. **ขนบธรรมเนียมประเพณีของอีสาน**. (กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, ๒๕๒๓), หน้า ๑๐๖.

^๓ สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, **ความเชื่อของคนภาคใต้ ในสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม ๒**. (กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๙), หน้า ๑๘๔.

ความเชื่อในทางพระพุทธศาสนาเป็นความเชื่อที่ประกอบด้วยปัญญา หรือเหตุผล ซึ่งเรียกว่า ศรัทธาเพื่อปัญญา แม้ว่าพระพุทธเจ้าจะทรงสอนให้คนมีศรัทธา แต่ศรัทธาของพระองค์นั้น ต้องผ่านการพิจารณาไตร่ตรองด้วยปัญญาให้รอบคอบเสียก่อน ดังที่ทรงสอนชาวกาลามะแห่งเกสปุตนนิคม ในแคว้นโกศลว่า อย่าเพิ่งปลงใจเชื่อ เพียงเพราะฟังตาม ๆ กันมา เพียงเพราะถือปฏิบัติกันสืบ ๆ มา เพียงข่าวเล่าลือ เพียงเพราะการอ่านตำราหรือคัมภีร์ เพียงเพราะการให้เหตุผลแบบตรรกะเพียง การอนุมานเอาตามอาการที่ปรากฏ เพียงเพราะเห็นว่าเข้ากันได้ตรงตามทฤษฎีหรือความคิดหรือ ความคิดของตน เพียงเพราะเห็นว่ารูปลักษณะน่าเชื่อถือ และเพียงพอถือว่าสมณะหรือนักบวชผู้นี้เป็น ครูของเรา แต่เมื่อใดได้ใช้ปัญญาพิจารณาโดยรอบคอบแล้ว และเห็นว่าที่ทำไปนั้น ไม่ทำให้ตนเองและ ผู้อื่นเดือดร้อน อีกทั้งปราชญ์ไม่ติเตียน ก็จงทำสิ่งนั้น หลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้นมีข้อสังเกต ประการหนึ่ง คือ หากทรงสอนเรื่องศรัทธาในเรื่องใด ก็จงทรงสอนปัญญากำกับไว้ในเรื่องนั้นด้วย หมายความว่า ทรงสอนให้ใช้ศรัทธาประกอบด้วยปัญญาเสมอไป^๔

ศรัทธาในกระบวนการพัฒนาตามหลักพุทธศาสนานั้น หมายถึง ความเชื่อมั่น การ ชาบซึ้ง ความมั่นใจเหตุเท่าที่ตนสามารถพิจารณาเห็นได้ โดยมีเหตุผลว่า จดหมายหรือเป้าหมายที่อยู่ ข้างหน้านั้นเป็นไปได้จริง และมีคุณค่าควรที่จะไปให้ถึง ศรัทธาจึงเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่ปัญญา หรือความรู้ ซึ่งตรงกันข้ามกับศรัทธาที่เป็นแบบมอตัว มอความไว้วางใจให้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่ คิดหาเหตุผล ศรัทธาที่ถูกต้องเป็นสื่อนำไปสู่การพัฒนาปัญญา โดยมีความเชื่อมั่นในกฎการกระทำ (กัมมาสัทธา) เชื่อมั่นในผลของการกระทำ (วิปากสัทธา) เชื่อมั่นในการขึ้นของเราเกิดจากกรรมที่เรา ได้ทำไว้ (กัมมสกตาสัทธา)และมีความเชื่อมั่นในศักยภาพในการเข้าถึงอิสรภาพที่แท้จริงของมนุษย์ (ตถาคตโพธิสัทธา)^๕

เดิมที สังคมไทยนับถือผีสาร เทวดาเป็นอย่างมาก ต่อมา พุทธศาสนาได้เข้ามามีอิทธิพล ในการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทย แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ความคิดดั้งเดิมของประชาชนยังคงมี อิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตเช่นกัน เป็นเหตุให้ความเชื่อถือของประชาชนคนไทยจึงมีรากฐานซับซ้อน หลายชั้น^๖ โดยคติความเชื่อเรื่องผีสารเทวดายังคงอยู่อย่างลึกๆ ความเชื่อในพุทธศาสนากับดูเป็นเพียง เปลือกนอกเท่านั้น นอกจากนี้คนไทยยังได้รับอิทธิพลความเชื่อในลัทธิทางศาสนาฮินดูเข้ามาแทรก ซ้อนด้วยเช่นกัน คนไทยได้มีการปรับปรุงแก้ไขความเชื่อให้เข้ากับจิตใจและสิ่งแวดล้อม โดยปรับปรุง พุทธศาสนากับความเชื่อเรื่องผีสาร เทวดาเข้าด้วยกัน รวมทั้งลัทธิทางศาสนาฮินดูเข้าด้วยกัน ดังนั้น ในการทำพิธีกรรมต่างๆ จึงปรากฏการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งการจัดพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา พิธี พราหมณ์ และบัตรพลี ผีสาร เทวดาเข้าด้วยกัน

^๔ พระมหาจุฑาการ ปญฺญาสิริ (สัจจตันพวงศ์), ศึกษาศรัทธาในพระพุทธศาสนา. **วิทยานิพนธ์พุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๑๐.

^๕ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **พจนานุกรม ฉบับประมวลธรรม**. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๖๔.

^๖ นริศ ปัญญาบุตร, แนวทางการอนุรักษ์ พื้นฟูและพัฒนาวัตถุมรดกจังหวัดมุกดาหาร. **ศศ.ม. สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓), หน้า ๑.

ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ของคนไทยนั้น รัชนิกร เศรษฐ์^๗ ได้กล่าวว่า ไสยศาสตร์นั้น เป็นเรื่องของเวทมนต์คาถา เป็นเรื่องอำนาจลึกลับของผีสังเทวดาหรือของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น เครื่องรางของขลัง น้ำมันต์ คาถาอาคม เป็นต้น อย่างไรก็ตามข้อที่ว่าวัตถุมงคลหรือพระเครื่องเป็น เรื่องไสยศาสตร์นั้น สังคมคนในวงการพระเครื่องกลับมองว่าไสยศาสตร์ในสังคมไทยนั้นถือว่าเป็นเรื่อง ธรรมดาไม่ใช่เรื่องเสียหาย เพราะมีควบคู่กับสังคมไทยมานานแล้ว ความเชื่อเรื่องวัตถุมงคลของไทยนั้น จึงเป็นเรื่องไสยศาสตร์และพุทธศาสตร์ในขณะเดียวกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความเชื่อของแต่ละบุคคลว่าจะมี ความเชื่อในวัตถุมงคลอย่างไรถ้าเชื่อในทำนองเป็นของมีพลังอำนาจศักดิ์สิทธิ์เป็นของพลัง เช่น แคล้ว คลาด ปลอดภัยหรือช่วยให้มีความเจริญก้าวหน้าในกิจการหน้าที่การงาน เป็นต้น ก็เป็นไสยศาสตร์ แต่ถ้าเชื่อว่าเป็นที่ระลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้าเป็นสิ่งแทนพระพุทธเจ้า เป็นสิ่งเตือนสติให้กระทำ แต่ความดีก็เป็นพุทธศาสตร์ ซึ่งสาเหตุที่สำคัญทำให้วัตถุมงคลมีอิทธิพลต่อความเชื่อของคนไทยใน ปัจจุบันนั้น^๘

พระพุทธรูปถือกันว่าเป็นเครื่องคุ้มครองป้องกันอันตรายนานาประการ เป็นมหรานิยมคุ้ม กันให้แคล้วคลาดจากภัยอันตรายต่าง ๆ ทั้งให้ประสบโชคความสำเร็จในกิจการทั้งมวล เป็นเครื่อง ยึดเหนี่ยวจิตใจให้มั่นคงอยู่ในสัจธรรมของพระพุทธศาสนาและประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีลธรรมจรรยา เป็นนิมิต ดังนั้น พระพุทธรูปจึงเป็นศูนย์รวมทั้งด้านของการบูชา เป็นทั้งประติมากรรมที่สร้างขึ้นเพื่อ เป็นตัวแทนขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นสิ่งที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนคนไทยทั่วไปและ การสร้างพระพุทธรูปนั้น ได้สร้างขึ้นโดยใช้วัสดุหลายชนิดสร้างขึ้น มีทั้งขนาดเล็ก จนถึงใหญ่โต สำหรับรูปขนาดเล็กที่สามารถนำติดตัวได้สะดวกสบายใส่สร้อยแขวนคอหรือก่อดัดติดกระเป๋าไป ในทุกสถานที่^๙

พิธีพุทธาภิเษก จึงถือเป็นการเผยแพร่ธรรมะอีกรูปแบบหนึ่ง การทำพิธีพุทธาภิเษก จึง เป็นสิ่งที่ชักจูงโน้มน้าวจิตใจของประชาชนให้ประพฤติตามหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสุข สงบในสังคม นอกจากนี้ผู้เผยแพร่จะต้องเป็นกัลยาณมิตร คือ เป็นผู้ชี้แนะที่ถูกต้องให้ ถ้าชี้แนะผิด ๆ ก็ อาจพาไปนอกทางหรือผิดพลาดได้ อย่างไรก็ตามบทบาทของนักเผยแพร่ คือ “ชี้แนะแนวทาง”^{๑๐}

จังหวัดอุดรธานีเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่ประชาชนเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาใช้คำ สอนในพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต สังคมของชาวจังหวัดอุดรธานีจึงมีความสงบร่มเย็น มาช้านาน ความมั่นคงของพุทธศาสนาในจังหวัดอุดรธานี ด้านศาสนาพิธีประชาชนชาวจังหวัด อุดรธานีได้ปฏิบัติตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมีพิธีอยู่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรมด้านศาสนาและ พิธีกรรมทั่วไป อันเกิดจากความเชื่อตามหลักศาสนาที่ประชาชนเคารพนับถือ ความเชื่อในลัทธิหรือ

^๗ รัชนิกร เศรษฐ์, *โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย*. (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๒), หน้า ๑๘๓.

^๘ บุญเรือง อินทวัฒน์, *พระพุทธรูปและคุณค่าทางจริยธรรม*. (กรุงเทพฯ : สมาคมศิษย์เก่ามหา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗), หน้า ๘.

^๙ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, *วิสัยทัศน์กว้างไกล ศูนย์วิจัยกสิกรไทยบริการ*. (กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยกสิกร ไทย, ๒๕๔๘), หน้า ๑ – ๑๖.

^{๑๐} เสฐียรพงษ์ วรรณปก, *พุทธวิธีสอนจากพระไตรปิฎก*. (กรุงเทพมหานคร : เพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๐), หน้า ๔.

ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ รวมถึงพิธีพุทธาภิเษกตามสถานที่ต่างๆ เพื่อที่จะสร้างแรงศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนชาวพุทธ นอกจากนี้ยังสามารถที่จะสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ประชาชนในจังหวัดอุดรธานี โดยได้นิมนต์เกจิอาจารย์จากสถานที่ต่างๆ เพื่อมาทำพิธีในแต่ละครั้ง

พระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) เป็นพระเกจิสายอีสาน ผู้สืบสานวิชาพุทธาคม สายลาวโบราณ ซึ่งมีกรรมวิธีการสร้างพระเครื่องหรือวัตถุมงคลทุกชนิดตามแบบลาวอีสานโบราณโดยเคร่งครัด มีวิธีการพุทธาภิเษกที่เข้มงวด เข้มขลังเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ในการนำกรปกรปลุกเสกเดี่ยว ต้องนั่งบนอาสนะหล่อด้วยขี้ผึ้งแท้ มีเครื่องบูชาพระพุทธรูป พระธรรมในการพุทธาภิเษก คือใช้เทียนหล่อด้วยขี้ผึ้งแท้หนักพัน มีน้ำมันงาเป็นเครื่องบูชาพระพุทธรูป พระธรรมหนักหมื่น เป็นที่มาของคำสำหรับเครื่องบูชาพระพุทธรูป พระธรรมแบบโบราณเรียกว่า "ผึ้งพัน น้ำมันหมื่น"

ในการปลุกเสกวัตถุมงคลของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) ในขณะที่ปลุกเสกนั้น จะต้องนั่งบนอาสนะที่หล่อด้วยขี้ผึ้งแท้หนัก ๔๐,๐๐๐ หรือ ๔๘ กิโลกรัม และบริกรรมธาตุ และพระคาถาด้วยลูกประคำงาช้างจำนวน ๒๑๖ ลูก และสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการพิธีศักดิ์สิทธิ์นี้คือ ครุภัณฑ์ ซึ่งก็คือเครื่องบูชาพระรัตนตรัยชุดใหญ่ อันประกอบด้วยเครื่องบูชาตามตำหรับโบราณหลายชนิดเช่น เครื่องพนัน หมายถึงจำนวนละพันชิ้น และน้ำมันหมื่น อันได้แก่น้ำมันหลายชนิดเช่นน้ำมันงา หรือน้ำมันยางแบบโบราณแท้ ซึ่งทั้งหมดทั้งนั้นก็คือเครื่องบูชาพระรัตนตรัย พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ ตั้งแต่สมัยโบราณ กล่าวกันสืบ ๆ มาว่า ครูบาอาจารย์ผู้ทรงวิทยาคมสายอีสานโบราณจนถึงผู้ทรงวิทยาคมทางฝั่งลาวหากจะเรียนสรรพวิทยาคมต่างๆ หรือจะลงประจุคาถาอาคมลงในวัตถุมงคลที่สร้างขึ้นนั้น ต้องแต่งเครื่องบูชาด้วยเครื่องบูชาที่เรียกว่า ผึ้งพัน น้ำมันหมื่นเท่านั้น เมื่อแต่งเครื่องบูชาแล้วจึงเริ่มทำพิธีพุทธาภิเษก และลงประจุอาคม ที่สำคัญต้องกระทำการในวันบุญมหาชาติเท่านั้น จึงจะได้วัตถุมงคลที่ศักดิ์สิทธิ์เข้มขลังมีอานุภาพเต็มเปี่ยมไปด้วยพุทธาภิเษก ธรรมานุภาพและสังฆานุภาพ ซึ่งการทำพิธีกรรมเช่นนี้ของอาจารย์ท่านอื่นยังไม่มีปรากฏในเรื่องนั้น

ความเชื่อของคนในพื้นที่พื้นฐานมาจากความเชื่อในพุทธศาสนาซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิม โดยเชื่อว่าวัตถุมงคลที่ผ่านพิธีพุทธาภิเษกสามารถดลบันดาลให้เกิดสิ่งที่ดีๆ ได้ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิต เป็นเหตุทำให้การทำพิธีมหาพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) จึงว่าอิทธิพลของความเชื่อในพิธีกรรมพุทธาภิเษกมากยิ่งขึ้นทั้งด้านจิตใจ การสร้างอุปนิสัย ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเป็นระเบียบของสังคม ทำให้การดำเนินชีวิตและความสัมพันธ์ทางสังคมของชาวพุทธในเขตนั้นเป็นไปด้วยความสงบสุข และพิธีพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) ยังมีบทบาทสำคัญต่อเจตคติของบุคคลและเป็นตัวกำหนดแนวทางหรือรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลได้ ดังนั้นพิธีกรรมพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำมาควบคุมการประพฤติปฏิบัติตนของคนในสังคมให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดีและจะทำให้สังคมสงบสุข

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพิธีพุทธาภิเษกที่มีต่อชาวพุทธของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) โดยมุ่งศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและวิวัฒนาการเกี่ยวกับพิธีกรรมพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) เปรียบเทียบและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเชื่อในพิธีพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) ที่มีต่อประชาชนในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี สืบไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและวิวัฒนาการเกี่ยวกับพิธีกรรมพุทธาภิเษกของพระครูพัฒนวิเทศ (เจริญ ฐานยุตโต)

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาความเชื่อและความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีต่อพิธีกรรมพุทธาภิเษกของพระครูพัฒนวิเทศ (เจริญ ฐานยุตโต)

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาอิทธิพลของพิธีพุทธาภิเษกของพระครูพัฒนวิเทศ (เจริญ ฐานยุตโต) ที่มีต่อประชาชน ในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยศึกษาความเชื่อของประชาชน ในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีที่มีต่อพิธีพุทธาภิเษกของพระครูพัฒนวิเทศ (เจริญ ฐานยุตโต) ที่มีต่อ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎก และเอกสารทุติยภูมิ คือ วรรณคดี ฎีกา อนุฎีกา ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมทั้งรวบรวมข้อมูลโดยจัดทำเครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามเกี่ยวกับ ความเชื่อและความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีที่มีต่อพิธีกรรมพุทธาภิเษกของพระครูพัฒนวิเทศ (เจริญ ฐานยุตโต) ซึ่งคำถามทั้งหมดสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) ตัวแปรต้น ได้แก่ ประชาชน คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ

๒) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเชื่อและความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีต่อพิธีกรรมพุทธาภิเษกของพระครูพัฒนวิเทศ (เจริญ ฐานยุตโต)

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน ๑๐,๐๐๐ คน

๒) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย จากการลงทะเบียนบวชชีพราหมณ์ จำนวน ๓ ครั้ง โดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของยามาเน่ (Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๘๕ คน

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เท่านั้น

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ แนวคิด ทฤษฎีและวิวัฒนาการเกี่ยวกับพิธีกรรมพุทธานิเชกของของพระครูพัฒนวิทย์ (เจริญ ฐานยุตโต) ว่าเป็นอย่างไร

๑.๔.๒ ความเชื่อและความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ต่อพิธีกรรมพุทธานิเชกของพระครูพัฒนวิทย์ (เจริญ ฐานยุตโต) ว่าเป็นอย่างไร

๑.๔.๓ อิทธิพลของพิธีพุทธานิเชกของพระครูพัฒนวิทย์ (เจริญ ฐานยุตโต) ที่มีต่อประชาชน ในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ว่าเป็นอย่างไร

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

พุทธานิเชก หมายถึง การทำพิธีปลุกเสกพระพุทธรูป หรือวัตถุมงคลต่างๆที่ชาวพุทธสร้างขึ้นมาสืบสร้างเสริมศรัทธาของพุทธศาสนิกชน

ความเชื่อพุทธานิเชก หมายถึง ความเชื่อที่ชาวพุทธในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ที่มีต่อพระครูพัฒนวิทย์ (เจริญ ฐานยุตโต) ในด้านความเชื่อในพิธีพุทธานิเชก ด้านความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีพุทธานิเชก ด้านความเชื่อในพิธีพุทธานิเชกส่งผลต่อการดำเนินชีวิต

ด้านความศรัทธาในพิธีพุทธานิเชก หมายถึง ความเชื่อในพิธีพุทธานิเชกอันเป็นสิ่งที่ดีงาม มีความเลื่อมใสศรัทธา ซาบซึ้ง ชื่นใจ สนุกใจ มีใจแน่วแน่มุ่งมั่นไปตาม ไปรับคุณความดี ที่เกิดจากพิธีพุทธานิเชกของพระครูพัฒนวิทย์ (เจริญ ฐานยุตโต)

ด้านความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีพุทธานิเชก หมายถึง ความเชื่อในพิธีพุทธานิเชกอันเป็นปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติ เป็นปาฏิหาริย์ สามารถทำให้เกิดสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้และรอดพ้นจากอันตรายเพราะได้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เกิดจากพิธีพุทธานิเชกของพระครูพัฒนวิทย์ (เจริญ ฐานยุตโต)

ด้านความเชื่อในพิธีพุทธานิเชกส่งผลต่อการดำเนินชีวิต หมายถึง มีความเชื่อว่า เมื่อแขวนวัตถุมงคลที่ได้เข้าพิธีพุทธานิเชกของพระครูพัฒนวิทย์ (เจริญ ฐานยุตโต) แล้วจะไม่รังแกบุคคลอื่นหรือสัตว์อื่น ไม่คิดที่จะหยิบเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่อนุญาต ไม่คิดที่จะนอกใจคู่ครองของตนเอง ไม่คิดที่จะพูดโกหก พูดคำหยาบ หรือพูดเพื่อเจ้าและสามารถระงับการตีมีสรวหรือของมีค่าได้ที่เกิดจากพิธีพุทธานิเชกของพระครูพัฒนวิทย์ (เจริญ ฐานยุตโต)

อิทธิพลของพิธีพุทธานิเชก หมายถึง อิทธิพลอันเกิดจากพิธีพุทธานิเชกมีต่อชาวพุทธในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีในด้านอยู่ยงคงกระพัน ด้านเมตตามหานิยม ด้านโชคลาภความสำเร็จในชีวิต ด้านป้องกันภัยอันตราย

ด้านอยู่ยงคงกระพัน หมายถึง วัตถุมงคลสามารถป้องกันอันตรายต่าง ๆ ได้ ความเชื่อหลักอันหนึ่งในการพกพาพระเครื่องนั้นก็เชื่อว่าการพกพาพระเครื่องต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะในยุคโบราณที่มีการศึกสงครามเวลานั้น พระเครื่องที่ได้รับการปลุกเสกและมีประสบการณ์ ลักษณะป้องกันอันตรายต่าง ๆ ได้

ด้านเมตตามหานิยม หมายถึง ความเชื่อเกี่ยวกับวัตถุมงคล หรือไสยศาสตร์สามารถดลบันดาลให้เกิดเมตตามหานิยมกับผู้เชื่อและนำวัตถุไปใช้ความเชื่อเช่นนี้ เชื่อว่าเกิดจากเวทมนต์คาถาล้วน ๆ เกิดขึ้นจากน้ำมันปลุกเสก เกิดขึ้นจากขี้ผึ้งปลุกเสก และเกิดขึ้นจากพิธีกรรมต่าง ๆ

ด้านโชคลาภความสำเร็จในชีวิต หมายถึง ความเชื่อวัตถุมงคลที่สามารถดลบันดาลก่อให้เกิดโชคลาภ ความสำเร็จในชีวิตได้ในสังคมไทยความเชื่อดังกล่าว มีความเชื่อกุมารทองเสน่ห์ น้ำมันจันทร์ แป้งผัดหน้าเสน่ห์และนางกวัก

ด้านป้องกันภัยอันตราย หมายถึง ความเชื่อในวัตถุมงคลว่ามีอิทธิพลสามารถดลบันดาลป้องกันภัยอันตรายนานาประการแล้วอำนวยการประโชชน์สุขแก่มวลมนุษย วัตถุมงคลป้องกันอันตรายดังกล่าวมีหลายอย่าง แต่ควรกล่าวถึงมีเขากกลางคุด น้ำมันงาเสก ตะกรุดลูกอม แผ่นยันต์และตะกรุด พันเสื่อยันต์ ปลัดขิก วัวธนู ควายธนู

ประชาชน หมายถึง ชาวพุทธในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ที่ไปขอร่วมพิธีพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) และบูชาวัตถุมงคลไปเคารพกราบไหว้

เพศ หมายถึง เพศของประชาชนที่มีความเชื่อต่อการทำพิธีพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) ทั้งที่เป็นเพศชายและเพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของประชาชนที่มีความเชื่อต่อการทำพิธีพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต)

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาของประชาชนที่มีความเชื่อต่อการทำพิธีพุทธาภิเษก ของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) ตั้งแต่ประถมศึกษาเป็นต้นไป

อาชีพ หมายถึง อาชีพของประชาชนที่มีความเชื่อต่อการทำพิธีพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) มีตั้งแต่ เกษตรกรรม พ่อค้า และข้าราชการ เป็นต้น

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อในพิธีพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) ที่มีอิทธิพลต่อประชาชน ในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

๑.๗.๑ รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑.๗.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

๑) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน ๑๐,๐๐๐ คน

๒) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน ๓๘๕ คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้อย่างง่าย

๑.๗.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อประชาชนในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ที่มีต่อพิธีพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ ๓ อิทธิพลของพิธีพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) ที่มีต่อประชาชน ในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended)

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ทำให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎีและวิวัฒนาการเกี่ยวกับพิธีกรรมพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต)

๑.๘.๒ ทำให้ทราบถึงความเชื่อเกี่ยวกับพิธีพุทธาภิเษก ของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) ที่มีต่อประชาชนในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๑.๘.๓ ทำให้ทราบถึงอิทธิพลของพิธีพุทธาภิเษก ของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) ที่มีต่อประชาชนในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี